

DAHABİR

İki Bakanla Bir Yıl

Prof. Dr. Aytaç AÇIKALIN

Alışılmış bir uygulamadır. Aralık ayının son diliminde çoğu görsel ve yazılı basın "yılın" önemsedikleri, belleklerde yer etmesini istedikleri olaylarını, belirleyip sıralayarak, anımsatmaya koyulurlar. Bu kez, bu uygulamayı çevremdeki eğitimcilerin de görüşlerini alarak, **Eğitim Yönetimi** dergisi için yapmaya çalıştım. İki bin üç yılında Türkiye eğitiminde yaşananları anımsamaya ve kısaca yorumlamaya yöneldim bu yazıda.

Türkiye Eğitiminde 2003 yılı, uygulamadan çok bir tür salınım, "gitti-geldi" görünümü vermektedir. Bu görünümün çarpıcı olanı, bir yıl içinde iki Bakanın değişmesiydi. Gerçekte Türkiye Eğitim yönetimi buna alışkındır. Cumhuriyetin kurulduğundan bu güne 66 Milli Eğitim Bakanının gölgesi yansımıştır sisteme. Bakanların hizmet sürelerinin kısalması, bir tür "yönetimsel inanmazlığın ve bürokratik kayıtsızlığın, kim olursa olsun fark etmez, böyle gelmiş böyle gider" v.b. yargılarının pekişmesine neden olmaktadır.

Yeni, Yükseköğretim Yasası Tasarısı Taslağı, on bin yetenekli öğrencinin özel okullarda devlet tarafından okutulması tasarıları da, yürütme, yasama güçleri ile onay makamları arasında gidip geldi, önce sokaklara döküldü sonra kulislere taşındı. Yönetimde karar almak için sadece düşünmek, düşünce üretmek yeterli olmamaktadır; başkalarının da düşüncelerini almak ya da onların düşüncelerini de değiştirmenin gerekliliği ve bunun bir yöntem olarak kullanılabileceği öğrenilmektedir.

Hükümetin eğitime önem verdiğini belgelendirmeye yarayan bir belge olarak değerlendirilebilir 2004 Bütçesi. Son çeyrek yüzyılda ilk kez, Milli Eğitim devlet bütçesinden en büyük payı aldı. Şimdi Milli Eğitim yöneticileri farklı bir sorumluluk altına girmiş ve kendilerinden beklenen performans düzeyi farklılaşmıştır. Ekonomik olanakları başarılarının ön koşulu olarak gören üst yöneticilerin Cumhuriyetin ilk yıllarını anımsamalarını öneririm.

aytaç açıkalın

"Kitapsız ders-öğrenim olmaz!" yargısı veli, öğretmen, denetici ve yöneticilerin genel yargısıdır. Bu alan, üst yönetimlerin bir tür kontrol ve performans ölçütü, kitap yazıp basanların çıkar alanı olarak çatışmalara açık bir alandır. Bu kez Bakanlık ilköğretim öğrencilerine ders kitaplarını ücretsiz olarak zamanında ulaştırdı. İzleyen bir yasal düzenleme ile, 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun, "Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenmeyen hiçbir kitap ve eğitim aracı okullarda kullanılamaz... Milli Eğitim Bakanlığınca tavsiye edilmeyenler öğrencilere aldırılamaz." hükümlerini içeren 55. maddesi değiştirilerek, Talim ve Terbiye Kurulu'nun "kitap inceleme" görevi, daha çok ders kitaplarını ile sınırlandırıldı.

Her ders yılı başında gözlenen ve basını besleyen "ders kitaplarını bulamayan- satın alamayanların" söz ve sızıltıları kesildi. Milli Eğitim Bakanlığı'nın kirlenen üst katlarından birinin pencereleri aralanarak kurum havalandırılıp pis kokulardan kısmen arındırılmış oldu.

Milli Eğitim Bakanlığı insan kaynağı boyutu en yoğun olan bakanlıktır. Bu kesimde öğretmenlerin, yetişme mesleğe giriş, istihdam ve çalışma koşulları diğer kamu görevlilerinden çok farklıdır. Bu amaçla yıllardan beri bu kesim çalışanları için özel bir "personel yasası" hazırlığı sürdürülmektedir. Bu yıl bu alandaki bir uygulama ve bir söylem dikkate değer. Öğretmenlerin atama başvuruları "bilgisayar aracılığı ile" duygulardan arındırılmış bir ortamda gerçekleştirildi. Böylece geleneksel "torbalı kura çekimleri" teknolojik gelişime boyun eğdi. Diğer taraftan birkaç kez "kadük" olan "Milli Eğitim Personel" tasarısı da yeniden gün ışığına çıktı fakat yeterince diyalog ortamına gelmedi.

Eğitim kurumlarında öğrencilere ne zaman, neyin, kimin tarafından nasıl öğretilceğine karar verme hakkı seçilmiş yönetimlerin hakkıdır. Yeni hükümet bu hakkını ilk ve ortaöğretim programlarını yeniden düzenlemek boyutunda kullanma girişimindedir. 2003 yılında, bu alandaki en önemli tartışma "Türk imajının sarışın mı esmer mi" olduğu üzerinde yoğunlaştı. Sonunda Ebedi Şef'in sarışın olduğu vurgulanarak soruna bilimsel bir çözüm yolu bulunmuş oldu.

İlköğretimin ilk üç yılı için "öğrencilerin not ile değerlendirilmeleri", genel deyişi ile "sınıfta kalma" kaldırıldı. Bu kararın çocuğun beyin gelişimine, duygusal ve sosyal gelişimine doğasına uygunluğu konusunda eğitim bilimcilerin fikir birliği içinde olduklarını ümit ediyorum. Önce ilk üç sınıfta izleyen iki, daha sonra beş sınıfta izleyen üç sınıfta da bu uygulamaya geçileceği, ilköğretimde sınıfta kalmanın kalkacağı mutlu bir dönemi umut

aytaç açıkalın

olarak içimde yaşatıyorum ve savunuyorum. İlköğretim "Yurttaş yetiştiren" bir eğitim düzeyidir.Yurttaşların bu aşamada bilgilerine göre değerlendirilip sıralanmasına gerek yoktur.

Orta öğretimde yeni bir lise türü daha sisteme eklendi:"Sosyal Bilimler Lisesi". Nihayet dünyanın fen ve sosyal bilimler gibi iki yapay parçadan değil, "yaşam" gibi bir bütünden olduğunu anlamaya başladığımızın bir göstergesi olarak yorumlanabilir bu girişim.

Kurumlar ve toplumlar kişilere ilişkin değerlendirmelerini açıklamak, duyurmak yolu ile başkalarını güdülemeyi bir yönetsel araç olarak kullanırlar. Bu anlamda "Yılın adamını (devlet adamını, bürokratını, annesi, sporcusunu) seçmek gereğini duyarlar. Dünyaca ünlü, Amerikan dergisi, Time, bu yıl, Irak'ta savaşan askerlerini güdülemek amacıyla üç askerini fotoğrafını kapak yaptı. Ben Türkiye Eğitiminde yılın adamı olarak **Çocuklarımızı** öneriyorum. Tüm coğrafyayı kapsayacak kadar büyük bir dergi kapak fotoğrafı gibi milyonlarca çocuk yüzünü sunuyorum tüm eğitim yöneticilerine ve Türkiye insanına.